

Proces spreminjanja kultur in vliv etnocentrizma in kulturnega relativizma na te procese

Ali etnocentizem in kulturni relativizem res vplivata na spreminjanje kulture? Da lahko to potrdimo ali ovržemo moramo naprej razumeti kaj kultura sploh je. Kultura je način življenja, ki vključuje ideje, znanje, morale, materialne dobrine, ... in se prenaša iz roda v rod. Da pa razumemo spremembe kultur se moramo poglobiti tudi v vzroke za nastanek kultur, ter kako so se, in seveda zakaj so se, kulture sploh spreminjale. Poglavitnega vzroka ni moč določiti lahko pa določimo procese in posledice srečanja kultur. Procesi oziroma posledice so lahko pozitivne ali negativne narave, spreminjanje kulture kot same, pa je od narave procesa ali posledice neodvisno. Spremeni se v vsakem primeru.

Preden rešimo vprašanje o tem, ali etnocentizem in kulturni relativizem res vplivata na proces spreminjanja kultur, je najbolje, da naprej razčistimo kaj so procesi in kaj posledice. Pod posledice lahko štejemo tako etnocid, kot genocid. Pri prvem gre za uničevanje etnične skupine, pri kateri skupnost preživi, njena kultura pa ne. Tako so naprimer v času nacistične nemčije bili Slovenci prisiljeni govoriti nemško, dodelili pa so jim tudi nemška imena. Genocid, po drugi strani pa se rajši osredotoči na iztrebljanje pripadnikov določene kulture. Dober primer je pokol v Srebrenici. Nekoliko (pa tudi to ne prav dosti) lažja oblika posledice srečanja kultur je tudi multikulturalizem, pri katerem se na enem ozemlju srečata najmanj dve kulturi. Ena postane dominantna druga pa maginalna, med njima pa so vzpostavi kulturna distanca. Multikulturalizem lahko opazimo še danes, pa se tega morda sploh ne zavedamo. Slovenci imamo velikokrat slabšalni odnos do priseljencev iz nekdanje jugoslavije pa čeprav nam ne želijo nič slabega. V tem primeru se že aže vpliv etnocetrizma, saj imamo Slovenci svojo kulturo za več vredno, v primerjavi z povprej omenjenimi pripadniki druge kulture, pa četudi sta si ti dve kulturi dokaj podobni.

Vendar niso vse posledice negativne. Evropska unija je posledica interkulturalizma, ki je na začetku sila podoben multikulturalizmu, ampak se popolnoma razlikuje. Spet gre za srečanje najmanj dveh kultur na enem ozemlju, toda pri interkulturalizmu si ti dve kulturi med seboj pomagata, sodelujeta, si izmenjujeta znanja... Tokrat pa lahko v ospredje postavimo, kot vzrok, kulturni relativizem, ki zavrača kakršno koli možnost vrednotenja kultur, saj se ne ena, ne druga kultura, ne opredeljujeta kot več vredno. Tako se ne more vrednotiti naprimer Anglije z Italijo, kajti gre za dve popolnoma različni kulturi, katerih jezik ni niti malce podoben, kaj šele običaji ali navade.

Ne smemo pa mimo asimilacije in akulturacije. Pri asimilaciji se oseba vključuje v neko novo kulturo tako, da opušča navade stare. Pri akulturaciji pa oseba ne opušča starih navad, kot so jezik, vera, običaji, ... Lahko rečemo da gre za nepopolno asimilacijo. V primeru, da gre za asimilacijo iz strahu, govorimo o vplivu etnocentrizma, saj si oseba želi biti pripadnik "boljše" kulture. Tako so se židje bali genocida in so želeli "vključiti" v družbo. Asimilacija je lahko tudi prisilna (španski kolonizatorji nad prvotnimi prebivalci Amerike). Tudi takrat lahko govorimo o vplivu etnocentrizma.

Omeniti je treba tudi difuzijo, ki je lahko tako posledica etnocentrizma kot tudi kulturnega relativizma. Vedeti je treba, da gre za širjenje posameznih delov ene kulture v drugo kulturno območje. Vzrok, zakaj bi lahko vplival tako etnocentizem kot tudi kulturni relativizem je preprost. Svojo kulturo lahko širi zaradi tega, ker si prepričan, da je tvoja kultura več vredna in da naj del te kulture postanejo vsi. Po drugi strani pa tisti, na koga se kultura širi, sprejme del druge kulture, saj jo ima za enakovredno, se pravi gre za kultruni relativizem. Dober primer je amerikanizacija, ki je

obenem tudi unifikacija (enosmeren proces), saj američani širijo svojo kulturo, Evropa pa jo z odprtimi rokami sprejema. Tako smo sprejeli na primer noč čarovnic, ki nima niti najmanjše povezave z našim pustom. Noč čarovnic je pravzaprav ameriški praznik, pa vendar opazimo izrezljane obraze v bučah tudi v slovenskih šolah in vrtcih. Pod difuzijo spada tudi globalizacija, ki je, tako kot amerikanizacija, proces, le da tokrat ne gre za enosmeren proces temveč za proces ekonomskega, političnega, vojaškega itd. povezovanja različnih družb, ki se kaže v spreminjanju kultur po vsem svetu. Tokrat se mi zdi, da gre bolj za kulturni relativizem, saj si države med seboj pomagajo oziroma v primeru finančne krize, nimajo izbire, saj je pojav globalen, kar pomeni da prizadane, prav vsake države. Res pa je, da se enih dotakne bolj, kot drugih.

Sklepajoč po vsem naštetem in navedenih primerih lahko brez zadržkov povzamem, da etnocentrizem in kulturni relativizem vplivata na spreminjanje kultur. Etnocentrizem ponavadi prinese negativne posledice, kot so genocid in etnocid, pa vendar se kaže tudi v difuziji, ki je lahko tudi pozitiven pojem; kulturni relativizem, pa imamo v bolj prijetni luči, saj je dejavnik, ki je vplival na nastanek evropske unije, in je velik dejavnik pri ohranjanju miru kajti, če bi vsak mislil, da je njegova kultura najboljša, nebi nikoli bilo niti kančka miru. Seveda pa lahko zaradi prevelikega kulturnega relativizma nevede izgubimo svojo kulturo in sprejmemo neko novo, tujo kulturo. Katero bolj vpliva na raznolikost kultur, se mi zdi nesmiselno razpravljati, kajti oba dejavnika sta enako močna pri spreminjanju kultur, ki so se zgodile, se dogajajo in se bodo dogajale. Vsak dejavnik, pa je pri tem enako pomemben, kot nek drug.